

KIBRIS SORUNUNA İLİŞKİN ALGILAMANIN KKTC NÜFUS DİNAMIĞI İÇİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF THE POLITICAL RELATIONSHIP BETWEEN THE CYPRUS PROBLEM IN THE TRNC POPULATION DYNAMICS

Doç. Dr. Mehmet Nesip ÖĞÜN

Akdeniz Karpaz Üniversitesi
İşletme Fakültesi

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
mehmet.ogun@akun.edu.tr

ORCID: 0000-0002-5866-1341

Dr. Öğr. Üyesi Ali TATAR

Akdeniz Karpaz Üniversitesi
İşletme Fakültesi

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
ali.tatar@akun.edu.tr

ORCID: 0000-0002-6695-1437

Öz

Küresel çapta bakıldığında Kıbrıs sorununa taraf olan bir çok ülke bulunmaktadır. Tarafların soruna ilişkin düşünce ve çıkarlarının kesişmemesinin adada 1974 harekatı ile oluşan fiili durumun devam etmesine katkı sağladığı düşünölmektedir. Bölgenin stratejik önemine istinaden bir çok ülkenin kendi menfaatlerine uygun politikalar yürütmesi anlaşılır bir durumdur. Birden çok tarafı olan bu meselenin adanın kuzeyinde yaşayan toplum tarafından nasıl değerlendirildiği fikri bu araştırmanın çıkış noktası olmuştur. Konuya ilişkin daha önce bir araştırma yapılmamış olması da bu araştırmanın yapılmasına yönelik motivasyonu artırmıştır. Bu araştırmada amaç KKTC halkının mevcut konjöntür içerisinde araştırmanın yapıldığı 2018 yılı itibariyle Kıbrıs sorununu nasıl algıladığının belirlenmesidir. İlişkisel tarama metodunun kullanıldığı bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular kapsamında nüfusun çoğunluğunu oluşturan 1974 öncesi yerleşikler (Kıbrıs kökenliler) ile 1974 sonrası adaya gelenlerin (Türkiye kökenliler) Kıbrıs sorununa ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: KKTC, Müzakere, özüm, Kıbrıs.

Abstract

On a global scale, there are many countries that are involved in the Cyprus problem. Due to the fact that the countries' opinions and interests are different, the actual situation that has started with the 1974 operation in Cyprus still continues. Given the strategic importance of the region, it is understandable that many countries carry out policies that are appropriate for their own interests. The starting point of this research is about how the society living in the north of the island perceive the problem. Given the fact that there was no previous research about this issue increased the motivation for this research. The aim of this study is to determine how the people of TRNC perceive the Cyprus problem as of 2018 within the current conjuncture. In this study, relational screening method was used. As a result, in terms of "the attitude of the Cyprus problem", pre-1974 residents (Cypriot descent) and those who have migrated to the island after 1974 (Turkey descent) have significant differences about the problem.

Keywords: TRNC, Negotiation, Solution, Cyprus.

1. GİRİŐ

Kıbrıs Cumhuriyetinin ilanından kısa bir süre sonra yaşanan anlaşmazlıklar neticesinde adada kuzey ve güney şeklinde ayrılmış durumda bulunan iki toplumun aradan geçen yaklaşık yarım asra karşın sorunu çözmekten uzak olduğu gözlemlenmektedir. Bu araştırmada amaç KKTC halkının mevcut konjnktür içerisinde araştırmanın yapıldığı 2018 yılı itibariyle Kıbrıs sorununu nasıl algıladığının belirlenmesidir. Yapılan literatür taramasında konuya ilişkin daha önce yapılmış bir araştırmaya rastlanmamamıştır. Konunun muhatabı olan tüm tarafların bu araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgulardan faydalanacağı ve söz konusu bulguların çözüm süreci içerisinde değerlendirilmeye alınacağı düşünölmektedir. Bu araştırmada tespit edilen araştırma sorularının cevaplanabilmesi bağlamında kapalı uçlu sorulardan oluşacak bir anket yardımıyla daha geniş bir kitleye ulaşabilmek amacıyla nicel araştırma deseni benimsenmiş, bu kapsamda tarama (survey) araştırma yöntemi seçilmiştir. Kıbrıs sorununun yaklaşık yarım asırdır devam etmesi neticesinde halkın soruna ve kavramlara aşına olduğunun varsayılması anket yapılması fikrini desteklemiştir. Araştırmada veriler anket yöntemi kullanılmak suretiyle 559 kişiden toplanmıştır. Anketler yüzyüze olacak şekilde 2017 Aralık ayı ile 2018 şubat ayları arasında yaptırılmıştır.

2. KIBRIS'IN NÜFUS YAPISI

2.1. Osmanlı İmparatorluğu Hakimiyeti Dönemindeki Nüfus Yapısı

1571 yılında Kıbrıs'ın fethi tamamlandıktan sonra ekseriyetle Orta Anadolu bölgesinden her on haneden birinin Kıbrıs'a yerleştirme emri çıkartılmıştı. İlk planda yaklaşık 12 bin hanenin sevki yapılmış ancak halkın bir kısmının uyum sağlayamayıp geri dönecekleri ihtimali hesaba katılarak 1572–1581 yılları arasında 8 bin hane daha gönderilmiştir. Bu da yaklaşık 40 bin kişilik bir Türk nüfusa karşılık gelmektedir. Kıbrıs'a Türklerin nakli sonraki yıllarda da sürmüştür (Ahmetbeyoğlu, 2000:16). 17'inci yüzyılın sonuna doğru 17 yerleşim yerindeki Rum nüfusunun 37.000, Türk nüfusunun da 47.000 kişi kadar olduğu tahmin edilmektedir (Bedevi, 1978:30). Osmanlı döneminde ada nüfusu istilalar, kuraklık, kıtlıklar, veba, ekirge sürüleri gibi doğal etmenler ile yönetici konumundaki kimselerin halktan usulsüz vergi almaları gibi beşeri sebeplerle azalma yönünde eğilim göstermiştir.

Vergi amaçlı ve haneler baz alınarak 1833 yılında yapılan sayıma göre 14.834 hane gayrı müslimdi. Bu ada nüfusunun %59'una denk gelmekteydi. Her hanede 4 kişinin yaşadığı varsayılarak adada yaklaşık 59.000 gayrimüslimin yaşadığını söylemek mümkündür. Gayrimüslimlerin Rum, Ermeni, Yahudi ve Maruni etnik kimliklerine ait oldukları bilinmektedir. Kıbrıs'taki bu nüfusu oluşturan gayrimüslimler uzun süre kimlik sorunu yaşamışlardır. Rum dışında kalan diğer etnik gruplar Rum nüfusu içinde eritilmek istenmiş ya da Osmanlı memurları tarafından görmezlikten gelinerek çoğunluğu oluşturan Rumlara dâhil etmişlerdir. Bu da Rum olmayanların adadaki nüfusları hakkında gerçek bilgilere ulaşmayı engellemektedir (Çoruh, 2008:355).

2.2. İngiltere Hakimiyeti Dönemindeki Nüfus Yapısı

1878 Ayestafanos antlaşmasıyla mülkiyeti Osmanlıya bağlı kalan adanın fiili yönetimi İngiltere'ye devredilmiştir. Bu tarih Kıbrıs sorununun ortaya çıktığı tarih olarak kabul edilmektedir (Uçarol, 2001:121). İngiltere'nin Yunanlılara olan sempatisi bir sonucu olarak 1923'te Lozan Antlaşması'nda Kıbrıs adasında yaşayan Türklere serbestçe göç etme hakkı tanınınca on binlerce Türk adayı terk etmiştir. Öte yandan Mısır ve Yunanistan'dan binlerce Rum'un adaya yerleşiminin önu açılmış ve Rum nüfusu Türk nüfusuna göre daha da çoğalmıştır (Altan, 2000:86). 1881-1960 arasında adada yaşayan nüfusun dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir. Tablo 1'de de göröldüğu üzere 1960 yılına gelindiğinde Rum nüfusunun Türk nüfustan yaklaşık 4 kat fazla olduğu görölmektedir. Türk nüfusu zaman zaman azalırken Rum nüfusu kararlı bir şekilde sürekli artmıştır.

Tablo.1. Kıbrıs'ta Nüfusun Gelişimi (1881-1960)

Yıllar	Türk Nüfusu	Rum Nüfusu
1881	45.458	137.631
1891	47.926	158.585
1901	51.307	182.739
1911	46.428	214.480
1921	51.339	244.887
1931	64.245	276.572
1938	66.459	310.070
1946	80.548	361.129
1960	105.494	448.861

Kaynak: (Altan, 2000:84)'den aktaran (Atasoy, 2011:36)

2.3. 1974 Sonrası Nüfus Hareketleri

1974'de adanın fiilen bölünmesinden 1983 yılında KKTC'nin ilanına kadar devam eden Kıbrıs Türk Federe Devleti (KTFD) dönemi boyunca Ada'ya Türkiye'den gelen göçmen nüfusu üç ayrı kategoride toplamak mümkündür (zekmeki, 2012:41-72).

1974 Barış Harekti'nda savaşan askerler ve aileleri; Günümüzde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Türkiyeli göçmen nüfus içerisinde 1974 savaşına katılan ve toplumda 74 gazisi olarak bilinen kişiler ile bunların aileleri önemli bir alt kategoriye oluşturmaktadır. 1974 gazilerinin; harekt sonrasında kendilerine sunulan çeşitli teşviklerle Ada'ya gelip düzen kuran Türkiyeli nüfusun ilk rneği olduğu ve bu bağlamda Türkiye'den daha sonra gelen oldukça fazla sayıdaki göçmene de ön ayak olarak göçmenlik ağlarını başlatan ilk grup olduğu söylenbilir (zekmeki, 2012). Harekt sırasında 498 Türk askeri hayatını kaybetmiştir (ilingir, 1997) ve yasada sıralanan birinci dereceden yakınlar da bu kişilerin akrabalarıdır. Yurttaşlık Yasası'nda atıfta bulunulan ikinci grup ise, 1 Ağustos 1958 tarihinden sonra Türk Mukavemet Teşkilatı saflarında Kıbrıs'ta veya Türkiye'de hizmet veren kişilerdir. Göçmenlerin Kıbrıs'a geliş yolları ve hangi göçmen grubunun hangi yasaya dayanarak vatandaşlık hakkı kazandığı ile göçmen gruplarının sosyo-kültürel karakterlerini yansıtan kayıtların olmayışı (ya da varsa bile büyük bir gizlilik içinde tutulması); bu yasadan yararlanarak Ada'ya gelenlerin sayısı hakkında net bir tespit yapılmasını engellemektedir. İonnides, bu yasadan faydalanarak adaya yerleşen askeri personel, şehit yakını ve eski TMT mensuplarının toplam sayısını on bin kişi olarak belirtse de, rakamlar oldukça abartılı gözükmektedir (Ioannides, 1991).

Teknik ve idari personel ile kalifiye işgücü; Harekttan sonra adanın kuzeyinde; savaş sırasında zarar gören alt yapının onarılması ve atıl durumda kalan sanayi ve turizm işletmelerinin aktif hale getirilerek işleyen bir ekonominin kurulabilmesi günlük yaşamı normale döndürebilmek için hayati önem taşımaktaydı. 1975 yılında KTFD'nin kurulmasından sonra Türkiye'den gelen teknik kadro ve kalifiye işgücü ile bunların ailelerine vatandaşlık hakkı tanınmıştır. Çoğunlukla Kıbrışlı Türklerle evlilik yapan bu gruptaki göçmenler genellikle şehir merkezlerinde yaşamaktadırlar (Hatay, 2005:11).

1975 yılında Türkiye ve KTFD arasında imzalanan Tarımsal İşgücü Protokolü ile gelen göçmenler; Gerek uluslararası alanda gerekse de KKTC iç siyasetinde Türkiyeli göçmenler konusu gündeme geldiğinde esas kastedilen nüfus kitlesini, 1975 yılında Türkiye ve KTFD arasında imzalanan Tarımsal İşgücü Protokolü uyarınca Ada'ya iskân edilen göçmenler oluşturmaktadır (zekmeki, 2012).

2.4. KKTC Dönemi'nde Türkiyeli Göçmenler

1974 harekâtının hemen akabinde hem Kıbrıs'a gelişleri hem de burada iskân edilmeleri planlı bir şekilde yürütülen birinci dalga Türkiyeli göçmenlerden farklı bir toplumsal grup oluşturacak şekilde ve hala da devam eden yeni bir göç hareketi 1980'lerin başından itibaren yaşanmaya başlanmıştır. KTFD dönemindeki Türkiye'den göçlerden farklı olarak bu dönemdeki göçler doğrudan doğruya KKTC ekonomisinin seyrine bağlı olarak değişen emek piyasasının talepleri ve göçmenlerin bireysel düzeydeki maddi kazanç beklentileriyle şekillenmiştir (Kurtuluş ve Purkis, 2014). Süreç içerisinde niteliksel farklılıklar göstermekle birlikte, temelinde Kıbrıslı Türk ticaret burjuvazisinin ucuz emek ihtiyacının ortaya çıkardığı bu nüfus hareketliliği günümüzde de devam etmektedir. Bu dönemde Türkiyeliler açısından Ada'nın bir cazibe merkezi olması ilk olarak 1970'lerin sonundan itibaren gelişmeye başlayan "bavul ticareti" ile olmuştur. Az miktardaki ticari malların ülkelerin normal dış ticaret rejimlerine tabi olmadan ve ülkeler arasında seyahat eden yolcuların beraberinde eşya taşıması şeklinde gerçekleşen, yani resmi ithalatçı ve ihracatçı olmayı gerektirmeden yapılan bavul ticareti çoğunlukla kayıt dışı bir ticari etkinliktir. Dönem itibarıyla Türkiye'de ithalatın kısıtlanmış olması, Avrupa ülkelerinden mutfak ve cam eşyası ve özellikle de Uzak Doğu'dan elektronik ve hediyelik eşyayı Kuzey Kıbrıs üzerinden ucuz yoldan Türkiye'ye taşıyıp pazarlayan yeni bir nüfus hareketine yol açmıştır. İkinci göç dalgasını takip eden üçüncü dalga ise 1990'ların ikinci yarısından itibaren başlamış ve özellikle 2000'li yıllarla birlikte gerek nicelik açısından gerekse toplumsal etki ve göçmenlere yönelik günümüzdeki algıların oluşması bakımından farklı bir mahiyet arz etmiştir. Üçüncü göç dalgasının en önemli özelliği işgücü göçleriyle paralel bir süreçte meydana gelmesidir (Purkis, 2008:10).

2.5. Türkiyeli Göçmenlerin KKTC Demografisindeki Yeri

15 Aralık 1996'da yapılan KKTC'deki ilk kapsamlı nüfus sayımına göre, de facto nüfus 200.587 olarak belirlenmiştir. Bunun 164.460'ı KKTC uyruğuna, 31.977'si TC uyruğuna ve 4.150'i de üçüncü bir ülkenin uyruğuna sahiptir. KKTC vatandaşı olan 164.460 kişiden 137.398'i (yaklaşık %83'ü) Kıbrıs doğumlu, 23.924'ü (yaklaşık %14'ü) Türkiye doğumlu ve 3138'i de üçüncü bir ülke doğumludur (KKTC Başbakanlık DPÖ, 1999). Nüfus sayım sonuçlarına göre TC uyruğuna sahip olanların 8,287'si KKTC'de bulunan çeşitli üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerdir. 2006 ve 2011 yılında yapılan sayım sonuçları ise Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. KKTC Nüfus Bilgileri (2006 ve 2011)

Tabiiyet	2006	2011
Genel Toplam	256.644	286.257
KKTC Toplam	178.031	190.494
Yalnız KKTC	135.106	136.362
KKTC - Türkiye	34.370	38.085
KKTC - İngiltere	3.854	-
KKTC - Diğer	4.701	16.047
TC	70.525	80.550
İngiltere	2.729	3.693
Diğer	5.359	11.520

Kaynak: KKTC Devlet Planlama Örgütü Web sayfasından derlenmiştir (<http://www.devplan.org/Frame-tr.html>).

3. KIBRIS SORUNU (1955 ve SONRASI)

3.1. 1955-1974 Arasında Kıbrıs Sorununda Yaşanan Gelişmeler

Kıbrıs adasının yönetiminin İngiltere'ye geçmesiyle beraber Rumlar'ın Yunanistan'la birleşme talepleri giderek artmış, 1 Nisan 1955'de EOKA adlı terör örgütünün adada yaşayan Türklere saldırmasıyla başlayan çatışmalı ortama bir çözüm üretmek amacıyla Yunanistan ve Türkiye

Başbakanları 5-11 Şubat 1959 tarihleri arasında Zürih’de görüşmeler yapmışlardır. Bu görüşmelerde Kıbrıs’ın milletlerarası statüsü ve anayasasının dayanacağı prensipler üzerinde anlaşmaya varılmıştır (Bilge, 1987:366). Zürih’de iki devlet arasında varılan antlaşmalar, 19 Şubat 1959’da Londra’da Türkiye, Yunanistan ve İngiltere ile Kıbrıs Türk ve Rum toplumlarının temsilcileri tarafından imza edilmiştir (Armaoğlu, 1987:533). Zürih ve Londra antlaşmaları neticesinde, 16 Ağustos 1960’ta, iki halkın kurucu olarak egemenliğinde, iki toplumlu federatif Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuştur.

Cumhuriyetin kurulmasından kısa süre sonra Türklere yönelik saldırılar yoğunlaşmıştır. 1963 Noel’inde (bu olaylar tarihe “Kanlı Noel Olayları” olarak geçmiştir) yaşanan olaylar neticesinde Türkiye, 23 Aralık 1963’te İngiltere ve Yunanistan hükümetleri nezdinde harekete geçmiş ancak bu çağrılara rağmen saldırılar durmamıştır. ENOSİS’i (Kıbrıs’ın Yunanistan’a ilhakı) biran önce gerçekleştirmek isteyen Yunan cuntası 15 Temmuz 1974 anayasayı askıya alan Makarios’a karşı bir darbe yaptırmıştır (Armaoğlu, 1987). Gelişmeler üzerine Garanti Antlaşması’ndan doğan haklarını kullanan Türkiye 20 Temmuz 1974 tarihinde olaylara müdahale etmiş ve bir çıkarma hareketi düzenlemiştir.

3.2. 1974-2004 Arasında Kıbrıs Sorununda Yaşanan Gelişmeler

İkinci Barış Harekâtı olarak adlandırılan müdahale 14 Ağustos 1974 tarihinde başlamıştır. Türk birlikleri iki gün içinde Kıbrıslı Türk Mücahitlerin de desteği ile bir yandan doğuda Mağosa’ya, öte yandan batıda Lefke’ye kadar olan bölgeyi ele geçirmişlerdir. Böylece, Karpaz Yarımadası’nın doğu ucundan batıdaki Yeşilirmak’a kadar uzanan ve bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin sınırlarını oluşturan hattın kuzeyi Türklere eline geçmiştir (Armaoğlu, 1987:806). Kıbrıs Barış Harekâtından sonra ortaya çıkan yeni durumun hukukî durum olması için, toplumda huzuru, düzeni ve güveni sağlamak için 13 Şubat 1975 tarihinde Kıbrıs Türk Federe Devletini ilân edilmiştir. Yeni devletin anayasası, Geçici Türk Yönetimi tarafından hazırlanmıştır. Federe Devlet statüsünün barış ve uzlaşma yolunu açmadığı anlaşılınca, Türk tarafı 15 Kasım 1983’te self determinasyon hakkını kullanarak, kuzeyde bağımsız devletini kurmuş ve bunu tüm dünyaya ilân etmiştir. Böylece Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulmuştur (Yavuz, 2004:109-110). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkiye tarafından derhal tanınırken, İngiltere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin kuruluşunu Güvenlik Konseyi’ne taşımıştır. Güvenlik Konseyi 18 Kasım 1983 tarihinde; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin bağımsızlık kararını geçersiz sayarak, bütün devletlerden yeni cumhuriyeti tanımamalarını istemiştir. Bu gelişmenin ardından 2002 yılındaki Annan Plânına kadar Kıbrıslı iki toplum liderleri arasında sık sık müzakereler yapılmış fakat hepsi sonuçsuz kalmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından üretilen birçok çözüm önerisi de her seferinde iki toplumdaki birisi tarafından reddedilmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren Türkiye dışında hiçbir devlet tarafından tanınmamakta ve ikili ilişkiler kuramamaktadır. Kıbrıs Türk kesimine siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ambargo uygulanmaktadır.

3.3. Kıbrıs Sorununda 2004 Referandumundan Bu Zamana Yaşanan Gelişmeler (Başbakan Yardımcılığı ve Dışişleri Bakanlığı Web Sitesi bilgilerinden derlenmiştir. <https://mfa.gov.ct.tr/tr/kibris-meselesi/guncel-gelismeler/> 01 Şubat 2019)

24 Nisan 2004 tarihinde her iki tarafta eş zamanlı olarak gerçekleştirilen referandumlarda, Kıbrıslı Rumların BM Kapsamlı Çözüm Antlaşması’na ‘hayır’ oyu vermesiyle, Kıbrıs sorununun çözümü yönünde sürdürülen çabalar da dört yıllık bir durağanlık dönemine girmiştir. Bu süre zarfında, Kıbrıs Türk Lideri Mehmet Ali Talat ve Kıbrıs Rum Lideri Tassos Papadopoulos, 8 Temmuz 2006 tarihinde, dönemin Siyasi İşlerden Sorumlu BM Genel Sekreter Yardımcısı İbrahim Gambari huzurunda biraraya gelerek, “**iki toplumlu, iki kesimli ve siyasî eşitliğe dayalı bir federasyon**” temelinde kapsamlı bir çözüm bulunması ve de Kıbrıs sorununun özlü konularını görüşmek üzere çalışma grupları ile insanların hayatını kolaylaştıracak gündelik konuları ele almak üzere teknik komitelerin oluşturulması hususunda mutabık kalmıştır. Bu bağlamda, görevlendirilen temsilciler müzakerelerin başlamasına yönelik görüşmeye başlamışlardır. Ancak, 8 Temmuz süreci olarak da bilinen bu süreç olumlu bir şekilde sonuçlanmamıştır.

Kıbrıs Rum tarafında Şubat 2008’de gerçekleşen başkanlık seçimlerinde, Hristfoyas’ın yeni Kıbrıs Rum Lideri seçilmesiyle birlikte müzakerelerin başlamasına giden yeni süreç başlamıştır. İki Lider, ilk olarak, 21 Mart 2008 tarihinde biraraya gelerek, 21 Mart Mutabakatına imza atmıştır. 21 Mart Mutabakatı uyarınca, **Yönetim ve Güç Paylaşımı, Ekonomik Konular, AB Konuları, Mülkiyet, Toprak ve Güvenlik** ve **Garantiler** başlıklarında altı çalışma grubu ile çalışmalarına başlanmıştır. 21 Mart 2008 tarihinde gerçekleşen görüşme sonrasındaki ilk kaydadeğer gelişme, 3 Nisan 2008’de Lefkoşa’da yayalar için geçişi sağlayan Lokmacı kapısının açılması olmuştur. 23 Mayıs 2008 tarihinde iki lider ikinci kez biraraya gelerek ortak vizyonu ilan etmiştir. Buna göre; iki kesimli, iki toplumlu ve ilgili BM Güvenlik Konseyi kararlarında tanımlandığı şekliyle siyasi eşitlik temelinde bir federasyon kurulacağı ve bu ortaklığın tek uluslararası kimliğe sahip bir Federal Hükümeti’nin yanı sıra eşit statüye sahip bir Kıbrıs Türk Kurucu Devleti ile bir Kıbrıs Rum Kurucu Devleti’nin olacağı hususunda mutabık kalınmıştır. 1 Temmuz 2008 tarihinde üçüncü kez biraraya gelen iki Lider, 1 Temmuz Mutabakatı uyarınca, tek egemenlik ve tek vatandaşlığı prensipte kabul ederek, içeriğinin ve uygulamaya ilişkin detayların bilahare müzakerelerde tartışılmasına karar vermiştir. 25 Temmuz 2008’de ise varılan mutabakat uyarınca 3 Eylül 2008’de müzakerelerin başlayacağı ilan edilmiştir. Müzakereler, 3 Eylül 2008 tarihinde, BM Genel Sekreteri’nin Özel Danışmanı Alexander Downer’ın da katılımıyla başlamıştır. Kıbrıs Türk tarafının inisiyatifiyle, ilk aşamada, **Yönetim ve Güç Paylaşımı, AB ile Ekonomik Konular** başlıkları altında ele alınan tüm konularda ortak metin çalışması yapılmıştır. Bu amaçla, uzlaşılacak konular ve üzerinde daha fazla tartışılmaya ihtiyaç duyulan konular tespit edilerek, üç ana başlık için toplam 30 ortak metin hazırlanmıştır. **Mülkiyet, Toprak ile Güvenlik** ve **Garantiler** konularında tarafların pozisyonlarında herhangi bir yaklaşma sağlanamamasından dolayı ise ortak metin çalışması yapılamamıştır. 10 Eylül 2009 tarihinde başlayan ikinci aşamada bazı temel uzlaşmazlık noktaları ele alınmıştır. Ocak 2010’da ise iki tur yoğunlaştırılmış müzakereler gerçekleştirilmiştir. BM Genel Sekreteri, müzakerelerde öne çıkan bir takım zorlukların aşılması için liderleri bir dizi üçlü görüşmeye çağırmıştır. Bu bağlamda, taraflar arasında gerçekleştirilen beş üçlü görüşmenin ilki 18 Kasım 2010’da New York’ta, ikincisi 26 Ocak 2011’de Cenevre’de, üçüncüsü 7 Temmuz 2011’de Cenevre’de, dördüncüsü 30-31 Ekim 2011 tarihlerinde New York, Greentree’de ve beşincisi de 23-24 Ocak 2012’de yine New York, Greentree’de yapılmıştır.

Genel Sekreter, liderlere gönderdiği 6 Ocak 2012 tarihli mektuplarda, sürecin son aşamasına girilmiş olduğunu beyan ederek, çok taraflı konferans düzenlenmesinin son aşamanın önemli bir unsuru olacağını belirtmiştir. BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon, 25 Ocak 2012 tarihinde New York’ta gerçekleşen zirvenin ardından yapmış olduğu açıklamada ise, “sınırlı ilerleme kaydedildiğini” ifadeyle, nihai bir anlaşmaya varılması için liderlerin kararlı adımlar atması çağrısında bulunmuştur. Ancak, Rum Yönetimi’nin 1 Temmuz 2012 tarihinde AB Dönem Başkanlığı’nı üstlenmesinin ardından ilerleme kaydedilememiştir. Şubat 2013’de Rum tarafında gerçekleştirilecek olan Başkanlık seçiminin yaklaşmasıyla da birlikte müzakereler bir duraksama dönemine girmiştir.

BM, 2008 yılından itibaren taraflar arasında varılan tüm yaklaşmalar ile kısmi yaklaşmaları içeren 77 sayfalık bir yaklaşma belgesi hazırlamış ve Nisan 2013’te ilgili taraflara dağıtmıştır. Bahsekonu yaklaşmalar, mevcut müzakere sürecinin temelini oluşturmaya devam etmektedir.

Müzakerelerin kaldığı yerden yeniden başlaması neredeyse bir yıl sürmüştür. Yaklaşık 5 ay süren görüşmeler ve diplomatik girişimlerden sonra, 11 Şubat 2014 tarihinde Ortak Açıklama metni üzerinde mutabakata varılmıştır. KKTC Cumhurbaşkanı Dr. Derviş Eroğlu ile Rum Lider Nikos Anastasiadis arasında 11 Şubat 2014’te sağlanan mutabakat neticesinde yayınlanan Ortak Açıklama’da Ada’da iki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı, Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumlardan neşet eden ‘tek’ egemenliğe sahip bir federasyon kurulması üzerinde mutabakat sağlanmış, kurulacak olan federasyonun eşit statüde iki kurucu devletten oluşması ve bunların hiç birinin diğeri üzerinde hak veya yetki iddiasında bulunamaması öngörülmüştür. Bu çerçevede, önce KKTC Cumhurbaşkanı Eroğlu ile Rum Lider Anastasiadis, Mayıs 2015 tarihinden itibaren ise KKTC’ndeki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra göreve gelen Cumhurbaşkanı Akıncı ile Rum Lider Anastasiadis arasında müzakerelerin son aşamasında ele alınması kararlaştırılan toprak düzenlemesi

ve güvenlik ve garantiler başlıkları haricindeki başlıklarda yoğunlaştırılmış müzakereler yürütülmüştür.

Ekim 2016'da iki lider, üzerinde henüz uzlaşa sağlanamamış konularda ilerleme elde etmek, toprak düzenlemesi başlığının kriterlerini tespit etmek ve güvenlik ve garantiler başlığının da görüşüleceği Beşli Konferansın gerçekleşmesini sağlamak amacıyla Ada dışında bir toplantıda biraraya gelme kararı almıştır. Bu çerçevede, 7 – 11 Kasım 2016 tarihleri arasında İsviçre'nin Mont Pelerin kasabasında açılışı Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-Moon'un da katılımıyla gerçekleştirilen birinci Mont Pelerin toplantısı gerçekleştirilmiştir. Diğer konuların yanısıra toprak konusundaki kriterlerin tespitinin yapılması öngörülen sözkonusu toplantıda uzlaşuya varılamamış ve Rum Lider Anastasiadis'in talebi üzerine 9 günlük bir ara verilmiştir.

20 – 21 Kasım tarihlerinde gerçekleştirilen ikinci Mont Pelerin toplantısında sonuç alınamamıştır. İstenilen şekilde sonuçlanmayan Mont Pelerin toplantılarını müteakip ilk kez Beşli Kıbrıs Konferansı'nın İsviçre'nin Cenevre kentinde toplanması kararı alınmıştır. Bu çerçevede, 9 – 11 Ocak 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen toplantılarda iki taraf 5 başlıkta uzlaşa sağlanamayan konularda ilerleme kaydetmeye çalışmıştır. Müteakiben, 12 Ocak 2017 tarihinde gerçekleştirilen Kıbrıs Konferansı'na Kıbrıs Türk tarafı, Kıbrıs Rum tarafı, garantör ülkeler Türkiye, Yunanistan ve İngiltere katılmış, Avrupa Birliği de gözlemci sıfatıyla yer almıştır. Konferans'ta taraflar güvenlik ve garanti konularına ilişkin tutumlarını belirtmiş, ancak Yunanistan'ın erteleme talebi üzerine bir çalışma grubu oluşturulması ve görüşmelerin 18–20 Ocak 2017 tarihlerinde teknik düzeyde sürdürülmesi kararlaştırılmıştır. İsviçre'de beş tarafın katılımıyla gerçekleştirilen çalışma grubu toplantısı 19 Ocak 2017 tarihinde tamamlanmıştır.

BMGS Kıbrıs Özel Temsilcisi Espen Barth Eide Mayıs ayında Ada'da yeniden mekik diplomasisine başlamış, Haziran ayında tarafların görüşmelerin yeniden başlaması yönünde irade belirtmeleri üzerine Cumhurbaşkanı Akıncı ile Rum Lider Anastasiadis, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres ile New York'ta 4 Haziran tarihinde bir araya gelmiş ve görüşme neticesinde Kıbrıs Konferansı'nın kaldığı yerden 28 Haziran 2017 tarihinde yeniden başlaması kararlaştırılmıştır. 28 Haziran 2017 tarihinde İsviçre'nin Crans Montana kasabasında toplanan 2. Kıbrıs Konferansı yaklaşık iki hafta sürmüş ve sonuçsuz kalmıştır.

4. YÖNTEM

Araştırma yönteminin süreci aşağıdaki biçimde ele alınmıştır.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

1974 yılında Türkiye'nin garantörlük anlaşmasına dayanarak adaya tek taraflı müdahalesi ile Kıbrıs Cumhuriyeti fiili olarak iki parçaya bölünmüştür. Barış Harekatının arkasından 13 Şubat 1975'te Türk Federe Devleti kurulmuş, kısa bir süre sonra Kıbrıs Türk Toplumunu tarafından federasyon fikrinden vazgeçilerek 15 Kasım 1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ilan edilmiştir. İlan edilen yeni devlet Türkiye dışında uluslararası topluluklar ve devletler tarafından tanınmamıştır. Bu süreç içerisinde 2004 yılında Birleşmiş Milletlerin arabuluculuğunda yapılan karşılıklı halkoylamasında Kıbrıs Türk Toplumunu Annan Planı olarak adlandırılan anlaşmayı %64,91 oranı ile kabul ederken, Kıbrıs Rum Toplumunu %75,83 ile reddetmiştir. İki toplum en son 28 Haziran 2017 tarihinde İsviçre'nin Crans Montana kasabasında biraraya gelmiş ve bu görüşmede de herhangi bir çözüme ulaşamamıştır. Adada iki toplum arasında yürütülen görüşmeler olumlu sonuç vermediğinden 1974 yılında oluşan fiili durum halen devam etmektedir. Bu çalışmada amaç KKTC halkının mevcut konjonktür içerisinde araştırmanın yapıldığı 2018 yılı itibarıyla Kıbrıs sorununu nasıl algıladığının belirlenmesidir. Bu kapsamda oluşturulan araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

- KKTC halkı Kıbrıs sorununa bir çözüm bulanacağına inanmakta mıdır?
- KKTC halkı Kıbrıs sorununun çözülmesinde hangi siyasi çözüm önerisini benimsemektedir?
- KKTC halkı hangi devlet/devletlerin Kıbrıs sorununda etkili olduğunu düşünmektedir?

- KKTC halkı hangi devlet/devletlerin adadaki mevcut statükonun oluşmasında etkili olduğunu düşünmektedir?
- KKTC halkı hangi devlet/devletlerin Kıbrıs sorununun çözülmesinde engel teşkil ettiğini düşünmektedir?
- Kıbrıs sorununa bir çözüm bulunabileceğine olan inanç ile yaş düzeyi arasında bir ilişki var mıdır?
- Kıbrıs sorununa bir çözüm bulunabileceğine olan inanç ile adadaki yerleşiklik durumu [1974 öncesi yerleşikler (Kıbrıs kökenliler) ile 1974 sonrası adaya gelenlerin (Türkiye kökenliler)] arasında bir ilişki var mıdır?
- Kıbrıs sorununa çözüm önerisi ile adadaki yerleşiklik durumu [1974 öncesi yerleşikler (Kıbrıs kökenliler) ile 1974 sonrası adaya gelenlerin (Türkiye kökenliler)] arasında bir ilişki var mıdır?
- Kıbrıs sorunuyla ilgili ana çözüm başlıklarının algılanışı ile adadaki yerleşiklik durumu [1974 öncesi yerleşikler (Kıbrıs kökenliler) ile 1974 sonrası adaya gelenlerin (Türkiye kökenliler)] arasında bir ilişki var mıdır?
- Kıbrıs sorununa bir çözüm bulunabileceğine olan inanç ile Kıbrıs sorununa çözüm önerisi arasında bir ilişki var mıdır?
- Kıbrıs sorununda etkili olduğu düşünülen devlet/devletlerin algılanışı ile adadaki yerleşiklik durumu [1974 öncesi yerleşikler (Kıbrıs kökenliler) ile 1974 sonrası adaya gelenlerin (Türkiye kökenliler)] arasında bir ilişki var mıdır?
- Adadaki mevcut statükonun oluşmasında etkili olduğu düşünülen devlet/devletlerin algılanışı ile adadaki yerleşiklik durumu [1974 öncesi yerleşikler (Kıbrıs kökenliler) ile 1974 sonrası adaya gelenlerin (Türkiye kökenliler)] arasında bir ilişki var mıdır?
- Kıbrıs sorununun çözülmesinde engel teşkil ettiği düşünülen devlet/devletlerin algılanışı ile adadaki yerleşiklik durumu [1974 öncesi yerleşikler (Kıbrıs kökenliler) ile 1974 sonrası adaya gelenlerin (Türkiye kökenliler)] arasında bir ilişki var mıdır?

KKTC’de yaşayan bireylerin Kıbrıs Sorununa yönelik tutum ve inançlarını ölçmek amacıyla daha önceki yıllarda yapılmış/yayımlanmış bir araştırma mevcut değildir. Bu kapsamda bu araştırma bir ilk olma özelliği taşımaktadır. Araştırmada elde edilecek bulguların başta Türkiye ve KKTC olmak üzere, Kıbrıs sorununa taraf olan tüm ülkelerdeki ilgili yönetici ve çalışanlara ışık tutması beklenmektedir.

4.2. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada yukarıda belirtilen araştırma sorularının cevaplanabilmesi bağlamında kapalı uçlu sorulardan oluşacak bir anket yardımıyla daha geniş bir kitleye ulaşabilmek amacıyla nicel araştırma deseni benimsenmiş, bu kapsamda tarama (survey) araştırma yöntemi seçilmiştir. Tarama (survey) araştırmalarında bireylerin belirli konulardaki tutum, inanç, görüş, davranış, beklenti ve özelliklerinin ölçekler yardımıyla tespiti söz konusudur (Gürbüz ve Şahin, 2016:107). Kıbrıs sorununun yaklaşık yarım asırdır devam etmesi neticesinde halkın soruna ve kavramlara aşına olduğunun varsayılması anket yapılması fikrini desteklemiştir. Araştırmada veriler anket yöntemi kullanılmak suretiyle toplanmıştır. Anketler yüzyüze olacak şekilde 2017 Aralık ayı ile 2018 Şubat ayları arasında yaptırılmıştır.

4.3. Evren ve Örneklem

Sosyal bilim alanında yapılan araştırmalarda %95 güven düzeyinde 500,000 kişiden oluşan bir anakütleyi temsilen 384 kişilik bir örneklem büyüklüğü yeterli olarak kabul edilmektedir. Bu araştırmada daha fazla kişiye ulaşmak hedeflenmiş ve 559 kişiye ulaşılmıştır. Araştırma evrenini KKTC’de yaşayan bireyler oluşturmaktadır. KKTC Devlet Planlama Örgütü internet sitesinden alınan bilgilere göre (<http://devplan.org/Frame-tr.html>) KKTC Nüfus toplamı 286.257’dir. KKTC genel nüfusunun %67’si KKTC vatandaşlarından, %28’si Türkiye, %5’i ise diğer ülke vatandaşlarından oluşmaktadır. Örneklem kümesi belirlenirken olasılıklı olmayan tekniklerden “kota örnekleme”

yönteminden faydalanılmıştır. Bu bağlamda resmi nüfusunun projeksiyonundan faydalanılmıştır. Söz konusu projeksiyona dayalı olarak oluşturulan örneklem kümesi Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Projeksiyona Dayalı Olarak Oluşturulan Örneklem Kümesi

Nüfus Yapısı	Genel Nüfus (N)	Genel Nüfusa Oran (%)	Örneklem Alınan Nüfus (n)	Örneklem Yüzdesi (%)
KKTC Vatandaşlığı Olanlar	190.494	66,55	473	85
Türkiye Vatandaşlığı Olanlar	80.550	28,15	82	14
Diğer	15.213	5,30	3	1
Toplam	286.257	100	559	100

Kaynak: <http://www.devplan.org/Frame-tr.html>

Belirlenen sayılara ulaşabilmek için “kartopu örnekleme” tekniğinden istifade edilmiştir. Nüfus yapısına uygun olarak ulaşılan bireylerden alınan bilgiler ışığında elde edilen bilgilerle örneklem grubu tamamlanmıştır. Seçilen örneklem büyüklüğü yeterli olmasına rağmen bu araştırmada ulaşılan örneklem grubunun genel popülasyonun gerçek temsilcisi olma konusunda göstereceği zaafiyet, bu çalışmadan elde edilecek verilerin genellenmesinden ziyade seçilen örneklem grubunun algılamalarının belirlenmesinin hedeflenmesi ile sonuçlanmıştır.

5. BULGULAR

5.1. Betimleyici Analiz

Örneklem grubunun eğitim durumu Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Durumu

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
İlköğretim	25	4,5	4,5	4,5
Ortaöğretim	115	20,6	20,8	25,3
Lisans	300	53,7	54,2	79,6
Lisans Üstü	113	20,2	20,4	100,0
Toplam	553	98,9	100,0	
Kayıp Veri	6	1,1		
Toplam	559	100,0		

Örneklem grubunun “doğum yeri” durumu Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Doğum Yerleri

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
KKTC	379	67,8	68,3	68,3
Güney Kıbrıs	35	6,3	6,3	74,6
Türkiye	133	23,8	24,0	98,6
Diğer	8	1,4	1,4	100,0
Toplam	555	99,3	100,0	
Kayıp Veri	4	0,7		
Toplam	559	100,0		

Örneklem grubunun “alışma durumu” Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Çalışma Durumu

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kamu	201	36,0	36,0	36,0
Özel	261	46,7	46,8	82,8
Emekli	34	6,1	6,1	88,9
Öğrenci	46	8,2	8,2	97,1
Çalışmıyor	16	2,9	2,9	100,0
Toplam	558	99,8	100,0	
Kayıp Veri	1	0,2		
Toplam	559	100,0		

Örneklem grubunun “Uyruk/Milliyet” durumu Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Uyruk/Milliyet

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
KKTC	325	58,1	58,2	58,2
KKTC ve TC	96	17,2	17,2	75,4
KKTC ve Diğer	52	9,3	9,3	84,8
TC	82	14,7	14,7	99,5
Diğer	3	0,5	0,5	100,0
Toplam	558	99,8	100,0	
Kayıp Veri	1	0,2		
Toplam	559	100,0		

Bu araştırmada kullanılan en önemli verilerden biri Kıbrıs Cumhuriyeti kimlik kartı sahipliğidir. Zira KKTC halkının Kıbrıs sorununa ilişkin algılamaları arasında farklılık olup olmadığını araştırmak bu çalışmada cevabı aranan araştırma sorularındandır. Bu kapsamda insanlara doğrudan soru sormanın ofansif olarak algılanabileceği göz önüne alınarak, bireylerin 1974 yılı öncesinde adada yaşıyıp yaşamadıklarını öğrenmek amacıyla Kıbrıs Cumhuriyeti kimlik kartı sahipliği dikkate alınmıştır. Bu kapsamda Birleşmiş Milletler nezdinde meşru hükümet olarak kabul edilen Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümetince verilen kimlik kartlarına sahip olanlar Kıbrıs kökenliler, olmayanlar ise Türkiye kökenliler olarak kabul edilmiştir. Örneklem grubunu teşkil eden 559 kişiye ait “**Kıbrıs Cumhuriyeti Kimlik Kartı Sahipliği**” durumu Tablo 8’de gösterilmiştir. Örneklem grubunda yer alan bireylerin %62’si kimlik kartına sahipken, %38’si sahip değildir.

Tablo 8. Kıbrıs Cumhuriyeti Kimlik Kartı Sahipliği

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Yok	210	37,6	38,0	38,0
Var	343	61,4	62,0	100,0
Toplam	553	98,9	100,0	
Kayıp Veri	6	1,1		
Toplam	559	100,0		

KKTC halkının Kıbrıs sorununun çözülebileceği inancını yansıtan veriler Tablo 9’dadır. Bu bağlamda Kıbrıs’ta iki toplum arasındaki soruna bir çözüm bulunacağına inananların oranı %40,1 iken, inananların oranı %59,9’dur.

Tablo 9. Kıbrıs'ta Soruna Bir Çözüm Bulunacağına Olan İnanç

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Çözüm Olacağına İnanıyorum	224	40,1	40,1	40,1
Çözüm Olacağına İnanmıyorum	335	59,9	59,9	100,0
Toplam	559	100,0	100,0	

İki tarafın üzerinde tartıştığı çözüm ana başlıkları dikkate alındığında adanın kuzeyinde yaşayan bireylerin sorunun çözümüne ilişkin görüşleri Tablo 10'da sunulmuştur. Bu bağlamda; "İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapıyı destekliyorum" diyenlerin oranı %60,7 ile en yüksek kabul gören tercihtir.

Tablo 10. KKTC Halkının Çözüm Önerileri İle İlgili Görüşleri

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapıyı destekliyorum.	338	60,5	60,7	60,7
KKTC'nin tanınması için çaba harcanması gerektiğini düşünüyorum.	164	29,3	29,4	90,1
KKTC'nin Türkiye'ye bağlı bir özerk yönetim olarak dönüştürülmesi gerektiğini düşünüyorum.	43	7,7	7,7	97,8
Çözüm nasıl olursa olsun Birleşik Kıbrıstan yanayım.	12	2,1	2,2	100,0
Toplam	557	99,6	100,0	
Kayıp Veri	2	0,4		
Toplam	559	100,0		

Adada en etkili siyasi aktör ülke/topluluk algılaması kapsamında alınan cevaplara ilişkin veriler Tablo 11'de görülmektedir. Bu bağlamda %44,7 ile en etkili aktör olarak Türkiye algılanmaktadır.

Tablo 11. Adada En Etkili Siyasi Aktör Ülke/Topluluk Algılaması

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Türkiye	248	44,4	44,7
Amerika Birleşik Devletleri	89	15,9	16,0
Avrupa Birliği	89	15,9	16,0
İngiltere	84	15,0	15,1
Hepsi	29	5,2	5,2
Yunanistan	13	2,3	2,3
İsrail	3	0,5	0,5
Toplam	555	99,3	100,0
Kayıp Veri	4	0,7	
Toplam	559	100,0	

Adanın bölünmesine neden olduğu düşünölen öлке/topluluk algılaması kapsamında alınan cevaplara ilişkin veriler Tablo 12’dedir. Verilere bakıldığında; Kıbrıslı Rumlar’ın %27,3 ile ilk sırada geldiği görölmektedir.

Tablo 12. Adanın Bölünmesine Neden Olduğu Düşünölen Öлке/Topluluk Algılaması

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Kıbrıs Rum Toplumu	152	27,2	27,3
İngiltere	149	26,7	26,8
Yunanistan	103	18,4	18,5
Türkiye	58	10,4	10,4
Amerika Birleşik Devletleri	31	5,5	5,6
Hepsi	26	4,7	4,7
Türkiye ve Yunanistan	19	3,4	3,4
Avrupa Birliği	16	2,9	2,9
Kıbrıs Türk Toplumu	3	0,5	0,5
Toplam	557	99,6	100,0
Kayıp Veri	2	0,4	
Toplam	559	100,0	

Katılımcılara çözümü engellediği düşünölen öлке/topluluk sorulduğunda alınan cevaplar kapsamında; Kıbrıs Rum Toplumu %39,7 ile ilk sırada gelmekte, bunu %16,2 ile Türkiye takip etmektedir. Veriler Tablo 13’dedir.

Tablo 13. Çözümü Engellediği Düşünölen Öлке/Topluluk Algılaması

	Sıklık Dağılımı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Kıbrıs Rum Toplumu	221	39,5	39,7
Türkiye	90	16,1	16,2
Amerika Birleşik Devletleri	58	10,4	10,4
Avrupa Birliği	55	9,8	9,9
İngiltere	36	6,4	6,5
Yunanistan	33	5,9	5,9
Hepsi	29	5,2	5,2
Türkiye ve Yunanistan	21	3,8	3,8
Kıbrıs Türk Toplumu	14	2,5	2,5
Toplam	557	99,6	100,0
Kayıp Veri	2	0,4	
Toplam	559	100,0	

KKTC’de yaşayan ve araştırmaya katılan bireylerden çözüm ana başlıklarını önem sırasına göre (en önemli görölen konu başlığı için “1”, en önemsiz görölen konu başlığı için “5”i işaretlemeleri istenmiştir) sıralamaları istenmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar dikkate alındığında; en önemli olarak algılanan çözüm başlığı “**Güvenlik ve Garantiler**”dir (ortalama değer 2,3155). Diğerleri sırasıyla “**Yönetim ve Güç Paylaşımı**” (ortalama değer 2,4504); “**Toprak Paylaşımı**” (ortalama değer 2,8967); “**Mülkiyet**” (ortalama değer 2,9556) ve son olarak da “**AB’ye Uyum ve Vatandaşlık**” (ortalama değer 4,3420) gelmektedir. Elde edilen veriler Tablo 14’dedir.

Tablo 14. özüm Ana Başlıklarına İlişkin İstatistiki Değerler

	N	Ortalama
Güvenlik ve Garantiler	542	2,3155
Yönetim ve Güç Paylaşımı	544	2,4504
Toprak Paylaşımı	542	2,8967
Mülkiyet	540	2,9556
AB'ye Uyum ve Vatandaslık	541	4,3420

5.2. Verilerin Analizi

Betimsel istatistiklerin açıklanmasını müteakip, Kıbrıs sorununun algılanışı ile demografik faktörler arasında ilişkiler Ki-Kare istatistiksel analiz yöntemi yapılmak suretiyle test edilmiştir. Toplanan verilerin nominal ve ordinal olması nedeniyle veri setine Ki-Kare analizi yapılması uygun bulunmuştur. Ana hipotez paralelinde hazırlanan alt hipotezlere ilişkin özömlerler aşağıya çıkarılmıştır.

5.2.1. Yaş Düzeyi ile Kıbrıs'ta özüm Olacağına Olan İnanç Arasındaki İlişkinin Testi

Yaş düzeyi ile özöme olan inanç arasındaki ilişkiyi test etmek üzere oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H_0 : Yaş düzeyi ile Kıbrıs'ta çözüm olacağına olan inanç arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Yaş düzeyi ile Kıbrıs'ta çözüm olacağına olan inanç arasında ilişki vardır.

KKTC'de yaşayan bireylerin, iki toplum arasındaki siyasi sorunun özölebileceğine olan inançları ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını sınamak üzere toplanan verilere Ki-Kare Testi uygulanmıştır. özöme olan inanç ve yaş ilişkisiyle ilgili veriler Tablo 15'dedir.

Tablo 15. özöme Olan İnanç ve Yaş İlişkisiyle İlgili apraz Tablo

	Kıbrıs'ta er ya da geç iki toplum arasında bir çözüm bulunacağına		Toplam
	İnanıyorum	İnanmıyorum	
18-29 Yaş Aralığı	30,6%	28,1%	29,1%
Gözlenen Sıklık	62	95	157
Beklenen Sıklık	62,6	94,4	157,0
30-39 Yaş Aralığı	27,9%	28,4%	28,2%
Gözlenen Sıklık	56	81	137
Beklenen Sıklık	54,6	82,4	137,0
40-49 Yaş Aralığı	25,2%	24,2%	24,6%
Gözlenen Sıklık	22	33	55
Beklenen Sıklık	21,9	33,1	55,0
50-59 Yaş Aralığı	9,9%	9,9%	9,9%
Gözlenen Sıklık	14	32	46
Beklenen Sıklık	18,3	27,7	46,0
60 ve Üzeri	6,3%	9,6%	8,3%
Gözlenen Sıklık Toplamı	222	335	557
Beklenen Sıklık Toplamı	222,0	335,0	557,0
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 16'da Ki-Kare değeri istatistiksel anlamlılık hesaplamalarında sınır değer olarak kabul edilen 0,05'den büyük olduğu için (Asymp. Sig. 0,722) yaş grupları ile Kıbrıs sorununa çözüm bulunabileceğine olan inanç arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Kıbrıs sorununun

özelebileceğine olan inanç yaş gruplarına göre değişiklik göstermemektedir. Başka bir anlatımla farklı yaş grupları benzer düşünmektedir. Nitekim gözlenen ve beklenen sıklık değerleri birbirine oldukça yakın bulunmuştur. Sonuç olarak H_1 hipotezi red edilmiştir.

Tablo 16. Ki-Kare Test Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,075 ^a	4	0,722
Likelihood Ratio	2,133	4	0,711
Linear-by-Linear Association	1,093	1	0,296
N of Valid Cases	557		
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 18,33.			

5.2.2. Adada Yerleşiklik Durumu ile Kıbrıs'ta özüm Olacağına Olan İnanç Arasındaki İlişkinin Testi

Adada yerleşiklik durumu ile çözümüne olan inanç arasındaki ilişkiyi test etmek üzere oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H_0 : Adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs'ta çözüm olacağına olan inanç arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs'ta çözüm olacağına olan inanç arasında ilişki vardır.

KKTC'de yaşayan bireylerin, iki toplum arasındaki siyasi sorunun çözülebileceğine olan inançları ile adadaki yerleşiklik durumu arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını sınamak üzere toplanan verilere Ki-Kare Testi uygulanmıştır. Bir özüm olabileceğine inanan ve inananların dağılımı Tablo 17'de görölmektedir.

Tablo 17. Adada Yerleşiklik Durumu ile çözümüne Olan İnanç Arasındaki İlişkiyi Gösterir apraz Tablo

			Kıbrıs'ta er ya da geç iki toplum arasında bir çözüm bulunacağına		Toplam
			İnanmıyorum	İnanmıyorum	
Yerleşiklik Durumu	Türkiye Kökenliler ve Diğerleri	Gözlenen Sıklık	59	151	210
		Beklenen Sıklık	83,2	126,8	210,0
		%	26,9%	45,2%	38,0%
	Kıbrıs Kökenliler	Gözlenen Sıklık	160	183	343
		Beklenen Sıklık	135,8	207,2	343,0
		%	73,1%	54,8%	62,0%
Toplam		Gözlenen Sıklık	219	334	553
		Beklenen Sıklık	219,0	334,0	553,0
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 18'de göröldüğü üzere Ki-Kare değeri istatistiksel anlamlılık hesaplamalarında sınır değer olarak kabul edilen 0,05'den küçük olduğu için (Asymp. Sig. 0,000) adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs sorununa çözüm bulunabileceğine olan inanç arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kıbrıs sorununun çözelebileceğine olan inanç konusunda Kıbrıs Kökenliler ve diğerleri farklı algılamalara sahiptir. Sonuç olarak H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 18. Ki-Kare Testi Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	18,743^a	1	0,000		
Continuity Correction ^b	17,975	1	0,000		
Likelihood Ratio	19,158	1	0,000		
Fisher's Exact Test				0,000	0,000
Linear-by-Linear Association	18,709	1	0,000		
N of Valid Cases	553				
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 83,16.					
b. Computed only for a 2x2 table					

5.2.3. Adada Yerleşiklik Durumu ile Kıbrıs Sorununa Çözüm Önerisi Arasındaki İlişkinin Testi

Adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs sorununa çözüm önerisi arasındaki ilişkiyi test etmek üzere oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H_0 : Adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs sorununa çözüm önerisi arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs sorununa çözüm önerisi arasında ilişki vardır.

KKTC’de yaşayan bireylerin, adada halihazırdaki siyasi soruna çözüm önerisi ile adadaki yerleşiklik durumu arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını sınamak üzere toplanan verilere Ki-Kare Testi uygulanmıştır. Çözüm önerilerinin dağılımı Tablo 19’da görülmektedir.

Tablo 19. Adada Yerleşiklik Durumu ile Kıbrıs Sorununa Çözüm Önerisi Arasındaki İlişkiyi Gösterir Çapraz Tablo

			Türkiye Kökenliler ve Diğerleri	Kıbrıs Kökenliler	Toplam
Çözüm Önerisi	İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapıyı destekliyorum.	Gözlenen Sıklık	84	249	333
		Beklenen Sıklık	125,7	207,3	333,0
		%	40,4%	72,6%	60,4%
	KKTC’nin tanınması için çaba harcanmasından yanayım.	Gözlenen Sıklık	89	75	164
		Beklenen Sıklık	61,9	102,1	164,0
		%	42,8%	21,9%	29,8%
	KKTC’nin Türkiye’ye bağlı bir özerk yönetim olması gerektiğini düşünüyorum.	Gözlenen Sıklık	34	8	42
		Beklenen Sıklık	15,9	26,1	42,0
		%	16,3%	2,3%	7,6%
	Nasıl olursa olsun Birleşik Kıbrıstan yanayım.	Gözlenen Sıklık	1	11	12
		Beklenen Sıklık	4,5	7,5	12,0
		%	0,5%	3,2%	2,2%
Toplam	Gözlenen Sıklık	208	343	551	
	Beklenen Sıklık	208,0	343,0	551,0	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 20’de yer alan Ki-Kare değeri, istatistiksel anlamlılık hesaplamalarında sınır değer olarak kabul edilen 0,05’den küçük olduğu için (Asymp. Sig. 0,000) adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs sorununa çözüm önerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kıbrıs sorununa yönelik çözüm önerileri konusunda Kıbrıs kökenliler ile Türkiye kökenliler ağırlıklı olmak üzere diğerleri arasında farklılık

vardır. Sonuç olarak H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Farklılıklar incelendiğinde; yerli halk çoğunlukla “İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapı” (%72,6) desteklerken, Türkiye kökenliler “İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapı” ile “KKTC’nin tanınması için çaba harcanması” (Toplam %83,2) seçeneklerini eşit oranda desteklemektedirler.

Tablo 20. Ki-Kare Testi Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	79,050^a	3	0,000
Likelihood Ratio	80,338	3	0,000
Linear-by-Linear Association	28,242	1	0,000
N of Valid Cases	551		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,53.

5.2.4. Adada Yerleşiklik Durumu ile Ana Çözüm Başlıklarının Algılanışı Arasındaki İlişkinin Testi

Adada yerleşiklik durumu ile ana çözüm başlıklarının algılanışı arasındaki ilişkiyi test etmek üzere oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H_0 : Adada yerleşiklik durumu ile ana çözüm başlıklarının algılanışı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Adada yerleşiklik durumu ile ana çözüm başlıklarının algılanışı arasında bir ilişki vardır.

KKTC’de yaşayan bireylerin, adada halihazırdaki çözüme ilişkin ana başlıkları algılanışı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını sınamak üzere toplanan verilere Ki-Kare Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 21’de görülmektedir.

Tablo 21. Ki-Kare Testi Sonuçları

	Pearson Chi-Square		
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Mülkiyet	24,086^a	4	,000
Toprak Paylaşımı	8,247 ^a	4	,083
Yönetim ve Güç Paylaşımı	8,134 ^a	4	,087
Güvenlik ve Garantiler	2,872 ^a	4	,579
AB’ye Uyum ve Vatandaşlık	11,571^a	4	,021

Katılımcılar 5 ana çözüm başlığını önem sırasına göre sıralamışlardır. Ki-Kare değeri, “Mülkiyet” ve “AB’ye Uyum ve Vatandaşlık” ana başlıklarında elde edilen değerler, istatistiksel anlamlılık hesaplamalarında sınır değer olarak kabul edilen 0,05’den küçük olduğu için (Mülkiyet: Asymp. Sig. 0,000; AB’ye Uyum ve Vatandaşlık: Asymp. Sig. 0,021) bu iki ana başlıkta adada yerleşiklik durumu ile çözüme ilişkin ana başlıkların algılanışı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Katılımcıların “Toprak Paylaşımı”, “Yönetim ve Güç Paylaşımı” ile “Güvenlik ve Garantiler” başlıklarıyla ilgili algılamalarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. “Mülkiyet” ve “AB’ye Uyum ve Vatandaşlık” başlıklarında H_1 kabul edilmiş, “Toprak Paylaşımı”, “Yönetim ve Güç Paylaşımı” ile “Güvenlik ve Garantiler” başlıklarında ise H_1 red edilmiştir. “AB’ye Uyum ve Vatandaşlık” başlığındaki algılama farklılığının nedeni olarak, Kıbrıs kökenlilerin halihazırda Kıbrıs Cumhuriyeti kimliğini almaya hak sahibi olması ve hukuken AB vatandaşı sayılması, “Mülkiyet” başlığındaki algılama farklılığının nedeni olarak ise, gerçekleşmesi muhtemel çözüm sonrası hak sahibi olunan mülklerle ilgili sorunlar çıkabileceğine ilişkin beklentiler gösterilebilir.

5.2.5. Bireylerin Siyasi Soruna İlişkin Çözüm Önerisi ile İki Toplum Arasında Bir Çözüm Olacağına Olan İnanç Arasındaki İlişkinin Testi

Bireylerin siyasi soruna ilişkin çözüm önerisi ile iki toplum arasında bir çözüm olacağına olan inanç arasındaki ilişkiyi test etmek üzere oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H_0 : Bireylerin siyasi soruna ilişkin çözüm önerisi ile iki toplum arasında bir çözüm olacağına olan inanç arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Bireylerin siyasi soruna ilişkin çözüm önerisi ile iki toplum arasında bir çözüm olacağına olan inanç arasında ilişki vardır.

KKTC’de yaşayan bireylerin, siyasi soruna ilişkin çözüm önerisi ile iki toplum arasında bir çözüm olacağına olan inanç arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını sınamak üzere toplanan verilere Ki-Kare Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 22’de görülmektedir.

Tablo 22. Bireylerin Siyasi Soruna İlişkin Çözüm Önerisi ile İki Toplum Arasında (Türk ve Rum) Bir Çözüm Olacağına Olan İnanç Arasındaki İlişkiyi Gösterir Çapraz Tablo

			İki Toplum Arasında Bir Çözüm Olacağına Olan İnanç		Toplam
			İnanıyorum	İnanmıyorum	
Çözüm Önerisi	İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapıyı destekliyorum.	Gözlenen Sıklık	173	165	338
		Beklenen Sıklık	135,3	202,7	338,0
		%	77,6%	49,4%	60,7%
	KKTC’nin tanınması için çaba harcanmasından yanayım.	Gözlenen Sıklık	32	132	164
		Beklenen Sıklık	65,7	98,3	164,0
		%	14,3%	39,5%	29,4%
	KKTC’nin Türkiye’ye bağlı bir özerk yönetim olması gerektiğini düşünüyorum.	Gözlenen Sıklık	7	36	43
		Beklenen Sıklık	17,2	25,8	43,0
		%	3,1%	10,8%	7,7%
	Nasıl olursa olsun Birleşik Kıbrıs yanayım.	Gözlenen Sıklık	11	1	12
		Beklenen Sıklık	4,8	7,2	12,0
		%	4,9%	0,3%	2,2%
Toplam	Gözlenen Sıklık	223	334	557	
	Beklenen Sıklık	223,0	334,0	557,0	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 23’de yer alan Ki-Kare değeri, istatistiksel anlamlılık hesaplamalarında sınır değer olarak kabul edilen 0,05’den küçük olduğu için (Asymp. Sig. 0,000) siyasi soruna ilişkin çözüm önerisi ile iki toplum arasında bir çözüm olacağına olan inanç arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Çözüme olan inanç arttıkça bireyler daha çok “İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapıyı destekliyorum” seçeneğine yaklaşırken, inanç azaldıkça “KKTC’nin tanınması için çaba harcanmasından yanayım” ve “KKTC’nin Türkiye’ye bağlı bir özerk yönetim olarak dönüştürülmesi gerektiğini düşünüyorum” seçenekleri ön plana çıkmaktadır. “Nasıl olursa olsun Birleşik Kıbrıs yanayım” seçeneğini işaretleyenler büyük çoğunlukla çözüme inanmaktadır.

Tablo 23. Ki-Kare Test Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	69,704^a	3	0,000
Likelihood Ratio	74,538	3	0,000
Linear-by-Linear Association	9,690	1	0,002
N of Valid Cases	557		
1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,80.			

5.2.6. Adada Yerleşiklik Durumu ile Adadaki En Etkili Siyasi Aktörün Algılanışı Arasındaki İlişkinin Testi

Adada yerleşiklik durumu ile adadaki en etkili siyasi aktörün algılanışı arasındaki ilişkiyi test etmek üzere oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H_0 : Adada yerleşiklik durumu ile adadaki en etkili siyasi aktörün algılanışı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Adada yerleşiklik durumu ile adadaki en etkili siyasi aktörün algılanışı arasında bir ilişki vardır.

KKTC’de yaşayan bireylerin, adadaki en etkili siyasi aktörü algılayışı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını sınamak üzere toplanan verilere Ki-Kare Testi uygulanmıştır. Katılımcılar ada siyasetinde etkili olduğunu düşündükleri ülkeleri seçmişlerdir. Veriler Tablo 24’tedir.

Tablo 24. Adada Yerleşiklik Durumu ile En Etkili Siyasi Aktör Algılanışı Arasındaki İlişkiyi Gösterir Çapraz Tablo

		Yerleşiklik Durumu			
		Türkiye Kökenliler ve Diğerleri	Kıbrıs Kökenliler	Toplam	
Sizce Kıbrıs adasında en etkili siyasi aktör hangisidir?	Türkiye	Gözlenen Sıklık	107	141	248
		Beklenen Sıklık	94,0	154,0	248,0
		%	51,4%	41,3%	45,2%
	Avrupa Birliği	Gözlenen Sıklık	35	54	89
		Beklenen Sıklık	33,7	55,3	89,0
		%	16,8%	15,8%	16,2%
	Amerika Birleşik Devletleri	Gözlenen Sıklık	19	69	88
		Beklenen Sıklık	33,3	54,7	88,0
		%	9,1%	20,2%	16,0%
	İngiltere	Gözlenen Sıklık	37	43	80
		Beklenen Sıklık	30,3	49,7	80,0
		%	17,8%	12,6%	14,6%
	Hepsi	Gözlenen Sıklık	3	26	29
		Beklenen Sıklık	11,0	18,0	29,0
		%	1,4%	7,6%	5,3%
	Yunanistan	Gözlenen Sıklık	6	7	13
		Beklenen Sıklık	4,9	8,1	13,0
		%	2,9%	2,1%	2,4%
	İsrail	Gözlenen Sıklık	1	1	2
		Beklenen Sıklık	,8	1,2	2,0
		%	0,5%	0,3%	0,4%
Toplam		Gözlenen Sıklık	208	341	549
		Beklenen Sıklık	208,0	341,0	549,0
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 25’de bulunan Ki-Kare değeri, “istatistiksel anlamlılık hesaplamalarında sınır değer olarak kabul edilen 0,05’den küçük olduğu için (Asymp. Sig. 0,000) adada yerleşiklik durumu ile adadaki en etkili siyasi aktörün algılanışı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 25. Ki-Kare Test Sonucu

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	25,151^a	6	,000
Likelihood Ratio	27,838	6	,000
Linear-by-Linear Association	,025	1	,874
N of Valid Cases	549		

a. 3 cells (21,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,76.

5.2.7. Adada Yerleşiklik Durumu ile Adanın Bölünmesine Sebep Olduğu Düşünülen Ülke/Topluluğun Algılanışı Arasındaki İlişkinin Testi

Adada yerleşiklik durumu ile adanın bölünmesine sebep olduğu düşünülen ülke/topluluğun algılanışı arasındaki ilişkiyi test etmek üzere oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H_0 : Adada yerleşiklik durumu ile adanın bölünmesine sebep olduğu düşünülen ülke/topluluğun algılanışı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Adada yerleşiklik durumu ile adanın bölünmesine sebep olduğu düşünülen ülke/topluluğun algılanışı arasında ilişki vardır.

KKTC’de yaşayan bireylerin, adanın bölünmesine neden olduğunu düşündükleri ülkeyi algılayışı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını sınamak üzere toplanan verilere Ki-Kare Testi uygulanmıştır. Katılımcılar adanın bölünmesine neden olduğunu düşündükleri ülke/toplulukları belirlemişlerdir. Veriler Tablo 26’dadır.

Tablo 26. Adada Yerleşiklik Durumu İle Adanın Bölünmesine Neden Olduğu Düşünülen Ülke Arasındaki İlişkiyi Gösterir apraz Tablo

			Yerleşiklik Durumu		Toplam
			Türkiye Kökenliler ve Diğerleri	Kıbrıs Kökenliler	
Adanın bölünmesine neden olduğunu düşündüğünüz ülke hangisidir?	Kıbrıs Rum Toplumu	Gözlenen Sıklık	67	83	150
		Beklenen Sıklık	56,9	93,1	150,0
		%	32,1%	24,3%	27,2%
	İngiltere	Gözlenen Sıklık	57	89	146
		Beklenen Sıklık	55,4	90,6	146,0
		%	27,3%	26,0%	26,5%
	Yunanistan	Gözlenen Sıklık	43	60	103
		Beklenen Sıklık	39,1	63,9	103,0
		%	20,6%	17,5%	18,7%
	Amerika Birleşik Devletleri	Gözlenen Sıklık	12	19	31
		Beklenen Sıklık	11,8	19,2	31,0
		%	5,7%	5,6%	5,6%
	Avrupa Birliği	Gözlenen Sıklık	10	6	16
		Beklenen Sıklık	6,1	9,9	16,0
		%	4,8%	1,8%	2,9%
	Türkiye	Gözlenen Sıklık	11	47	58
		Beklenen Sıklık	22,0	36,0	58,0
		%	5,3%	13,7%	10,5%
	Hepsi	Gözlenen Sıklık	5	20	25
		Beklenen Sıklık	9,5	15,5	25,0
		%	2,4%	5,8%	4,5%

	Türkiye ve Yunanistan	Gözlenen Sıklık	3	16	19
		Beklenen Sıklık	7,2	11,8	19,0
		%	1,4%	4,7%	3,4%
	Kıbrıs Türk Toplumunu	Gözlenen Sıklık	1	2	3
		Beklenen Sıklık	1,1	1,9	3,0
		%	0,5%	0,6%	0,5%
Toplam	Gözlenen Sıklık	209	342	551	
	Beklenen Sıklık	209,0	342,0	551,0	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 27’de bulunan Ki-Kare değeri, “istatistiksel anlamlılık hesaplamalarında sınır değer olarak kabul edilen 0,05’den küçük olduğu için (Asymp. Sig. değeri 0,002 olarak hesaplanmıştır) adada yerleşiklik durumu ile adanın bölünmesine neden olduğunu düşünülen ülke/toplulukların algılanışı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuş ve H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 27. Ki-Kare Test Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	23,973^a	8	,002
Likelihood Ratio	25,586	8	,001
Linear-by-Linear Association	,982	1	,322
N of Valid Cases	551		
a. 2 cells (11,1%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,14.			

5.2.8. Adada Yerleşiklik Durumu ile Adanın Bölünmesine Sebep Olduğu Düşünülen Ülke/Topluluğun Algılanışı Arasındaki İlişkinin Testi

Adada yerleşiklik durumu ile adanın bölünmesine sebep olduğu düşünülen ülke/topluluğun algılanışı arasındaki ilişkiyi test etmek üzere oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H_0 : Adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs sorununun çözülmesini engellediği düşünülen ülke/topluluğun algılanışı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs sorununun çözülmesini engellediği düşünülen ülke/topluluğun algılanışı arasında ilişki vardır.

KKTC’de yaşayan bireylerin, Kıbrıs sorununa çözüm bulunmasını engellediği düşünülen ülke/topluluğu algılayışı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını sınamak üzere toplanan veriler Ki-Kare Veri Analizi yöntemiyle test edilmiştir. Katılımcılar veri formu üzerinde Kıbrıs sorununa çözüm bulunmasını engellediğini düşündükleri ülke/toplulukları işaretletmişlerdir. Sonuçlar Tablo 28’dedir.

Tablo 28. Adada Yerleşiklik Durumu ile Kıbrıs Sorununun Çözülmesini Engellediği Düşünülen Ülke/Topluluğun Algılanışı Arasındaki İlişki Çapraz Tablo

		Yerleşiklik Durumu		Toplam
		Türkiye Kökenliler ve Diğerleri	Kıbrıs Kökenliler	
Çözümü Engellediği Düşünülen Ülke	Kıbrıs Rum Toplumunu	Gözlenen Sıklık	88	131
		Beklenen Sıklık	82,7	136,3
		%	42,3%	38,2%
	Türkiye	Gözlenen Sıklık	15	75
		Beklenen Sıklık	34,0	56,0
				90,0

		%	7,2%	21,9%	16,3%
Amerika Birleşik Devletleri	Gözlenen Sıklık		27	30	57
	Beklenen Sıklık		21,5	35,5	57,0
	%		13,0%	8,7%	10,3%
Avrupa Birliği	Gözlenen Sıklık		21	32	53
	Beklenen Sıklık		20,0	33,0	53,0
	%		10,1%	9,3%	9,6%
İngiltere	Gözlenen Sıklık		21	15	36
	Beklenen Sıklık		13,6	22,4	36,0
	%		10,1%	4,4%	6,5%
Yunanistan	Gözlenen Sıklık		21	12	33
	Beklenen Sıklık		12,5	20,5	33,0
	%		10,1%	3,5%	6,0%
Hepsi	Gözlenen Sıklık		4	24	28
	Beklenen Sıklık		10,6	17,4	28,0
	%		1,9%	7,0%	5,1%
Türkiye ve Yunanistan	Gözlenen Sıklık		5	16	21
	Beklenen Sıklık		7,9	13,1	21,0
	%		2,4%	4,7%	3,8%
Kıbrıs Türk Toplumunu	Gözlenen Sıklık		6	8	14
	Beklenen Sıklık		5,3	8,7	14,0
	%		2,9%	2,3%	2,5%
Toplam	Gözlenen Sıklık		208	343	551
	Beklenen Sıklık		208,0	343,0	551,0
	%		100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 29’da bulunan Ki-Kare değeri, “istatistiksel anlamlılık hesaplamalarında sınır değer olarak kabul edilen 0,05’den küçük olduğu için (Asymp. Sig. değeri 0,000 olarak hesaplanmıştır) adada yerleşiklik durumu ile Kıbrıs sorununa çözüm bulunmasını engellediği düşünölen ölkeler/topluluğun algılanışı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuş ve H₁ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 29. Ki-Kare Test Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	44,252^a	8	,000
Likelihood Ratio	46,892	8	,000
Linear-by-Linear Association	9,039	1	,003
N of Valid Cases	551		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,28.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kıbrıs Cumhuriyetinin ilanından kısa bir süre sonra yaşanan anlaşmazlıklar neticesinde adada kuzey ve güney şeklinde ayrılmış durumda bulunan iki toplumun aradan geçen yaklaşık yarım asra karşın sorunu çözmekten uzak olduğu gözlemlenmektedir. İki tarafı olan bu meselenin adanın kuzeyinde yaşayan toplum tarafından nasıl değerlendirildiği fikri bu araştırmanın çıkış noktası olmuştur. Konuya ilişkin daha önce bir araştırma yapılmamış olması da bu araştırmanın yapılmasına yönelik motivasyonu artırmıştır. Konunun muhatabı olan tüm tarafların bu araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgulardan faydalanacağı ve söz konusu bulguların çözüm süreci içerisinde değerlendirilmeye alınacağı düşünölmektedir. Araştırmada sonucunda elde edilen bulgular dikkate alındığında;

- Kıbrıs'ta iki toplum arasındaki soruna bir çözüm bulunacağına inananların oranı %40,1 iken, inanmayanların oranı %59,9'dur. Bu sonuç adanın kuzeyinde bulunan toplumun çözüme olan inancının az olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle 2004 yılında yapılan referandumda birleşme fikrine büyük çoğunlukla evet diyen ancak bu niyetine Rum tarafında karşılık bulamayan Türk tarafının, en son Crans Montana'da yapılan görüşmelerde de bir sonuç alınmaması üzerine çözüme olan inancında azalma olmasını beklemek normal karşılanmıştır. Ancak bu sonuç Türk tarafının çözüm istemediği anlamına gelmemektedir. Daha önceki yıllarda konuya ilişkin bir ölçüm yapılmaması bu araştırmada elde edilen bulgunun karşılaştırılmasına imkan vermemiştir.
- Araştırma kurgulanırken özellikle daha genç yaş aralığında bulunanların daha yaşlı gruplara göre iyimser olması beklenmekte iken elde edilen bulgular Kıbrıs sorununun çözelebileceğine olan inancın yaş gruplarına göre değişiklik göstermediğini ortaya koymuştur. Başka bir anlatımla farklı yaş grupları aynı şekilde düşünmektedir.
- Yerleşiklik durumu ile Kıbrıs sorununa çözüm bulunabileceğine olan inanç arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kıbrıs sorununun çözelebileceğine olan inanç konusunda Kıbrıs Kökenliler ve Türkiye kökenliler ağırlıklı olmak üzere diğerleri farklı algılamalara sahiptir. Bu bağlamda Kıbrıs kökenlilerin çözüme olan inancı diğer gruplara göre daha yüksektir.
- Dünya siyasetine yön veren ülkelerin Kıbrıs sorununa olan ilgileri bilinmektedir. Türkiye, ABD, Avrupa Birliği, İngiltere, Yunanistan ve Türkiye bunların başlıcalarıdır. Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan bireyler en etkili aktör olarak Türkiye'yi algılanmaktadır. Türkiye'yi sırasıyla; ABD, AB, İngiltere, Yunanistan ve İsrail izlemektedir. KKTC'de yaşayan bireylerin, adadaki en etkili siyasi aktörü algılayışı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı test edildiğinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bağlamda Kıbrıs kökenliler ile Türkiye kökenliler ağırlıklı olmak üzere diğerleri Türkiye'nin en önemli aktör olduğu konusunda birbirine yakın düşünmektedir. Türkiye kökenliler ağırlıklı olmak üzere diğerleri İngiltere'nin, Kıbrıs kökenler ise ABD'lerinin daha etkili olduğunu düşünmektedir.
- Anketin katılımcıları çözümü engelleyen ülke/topluluk algılamasında; ilk sırayı yüksek oranda Kıbrıslı Rumlar'a vermekte, bunu Türkiye takip etmektedir. Diğerleri ise sırasıyla, ABD, AB, İngiltere ve Yunanistan'dır. Tüm ülkelerin eşit oranda pay sahibi olduğunu düşünenler ile Türkiye ve Yunanistan'ın eşit derecede sorumlu görenler de bulunmaktadır. Çözumsuzluğu en az etkilediği düşünülen taraf ise Kıbrıs Türk Toplumudur. KKTC'de yaşayan bireylerin, Kıbrıs sorununa çözüm bulunmasını engellediği düşünülen ülke/topluluğu algılayışı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı test edildiğinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Kıbrıslı yerleşikler çözümü engelleyen ülkelerin başına Kıbrıslı Rumları koyarken ikinci sıraya Türkiye'yi yerleştirmiştir. Türkiye kökenliler ağırlıklı olmak üzere diğerleri ise ilk sırada Kıbrıslı Rumları sorumlu görürken ABD, AB, İngiltere ve Yunanistan'ı eşit derecede sorumlu görmekte dirler.
- Kıbrıs'ın halihazırda siyasi çözumsuzlük sürecine neden olduğu düşünülen ülke/topluluk algılamasında; Kıbrıs Rum Toplumunun ilk sırada geldiği görülmektedir. Diğerleri sırasıyla; İngiltere, Yunanistan, Türkiye, ABD'dir. Tüm ülkelerin eşit oranda sorumlu olduğunu düşünenler ile Türkiye ve Yunanistan'ı eşit derecede sorumlu tutanlar diğerlerini takip etmektedir. Çok küçük bir kesim ise AB'yi işaret etmiştir. Kıbrıslı Türkler'i sorumlu tutanların oranı oldukça azdır. KKTC'de yaşayan bireylerin, adanın bölünmesine neden olduğunu düşündükleri ülkeyi algılayışı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı test edildiğinde, anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Aradaki farklılık incelendiğinde, Türkiye kökenlilerin ağırlıklı olduğu grubun Kıbrıslı Rumları ilk sıraya, hemen arkasına ise İngiltere ve Yunanistan'ı koyduğu, Kıbrıs kökenlilerin ilk sıraya İngilizleri, İngilizlerin arkasına ise Rumların ve Yunanlıları koyduğu görülmektedir.
- Tarihsel süreç içerisinde iki toplum arasındaki bölünmüşlüğe bir çözüm getirmek ve mevcut statükoyu iki toplumun huzur içerisinde yaşayabileceği şekilde dönüştürmek amacıyla bir çok girişim gerçekleştirilmiş ancak iki tarafın üzerinde uzlaşabileceği bir çözüm bulunamamıştır. İki tarafın üzerinde konuştuğu çözüm ana başlıkları dikkate alındığında "İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapı" en yüksek kabul gören tercihtir.

Bu seçeneği sırasıyla; “Bağımsız KKTC Devleti”, “Türkiye’ye bağlı bir özerk yönetim olarak KKTC” ve “özüm şekli nasıl olursa olsun Birleşik Kıbrıs” tercihleri izlemektedir. KKTC’de yaşayan bireylerin, adada halihazırdaki siyasi soruna çözüm öneri ile adadaki yerleşiklik durumu arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test edildiğinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kıbrıs sorununa yönelik çözüm önerileri konusunda Kıbrıs kökenliler ile Türkiye kökenliler arasında farklılık vardır. Farklılıklar incelendiğinde; Kıbrıs kökenlilerin çoğunlukla “İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapıyı” desteklerken, Türkiye kökenlilerin “İki bölge, iki kesimli ve siyasi eşitliğe dayalı federal bir yapı” ile “KKTC’nin tanınması için çaba harcanması” seçeneklerini eşit oranda desteklediği görülmektedir.

Bu araştırma 2017 Aralık ayı ile 2018 şubat ayları arasında yürütüldüğünden, araştırma sonucunda ulaşılan bulgular konjüktürel koşullar kapsamında değerlendirildiğinde anlamlı olacaktır. Konjüktürel koşulların değişmesi bireylerin tutumlarında değişime neden olabileceğinden araştırmanın sonuçlarının önümüzdeki yıllarda kullanılabilmesini sınırlamaktadır. Konjüktürde yaşanacak değişimlere paralel olarak araştırmacılar tarafından Kıbrıs sorununun nasıl algılandığına yönelik araştırmalar yapılması önerilmektedir. Bu kapsamda gelecek yıllarda algıların ölçümlenmesi suretiyle halkın Kıbrıs sorununa yönelik tutumundaki değişimler belirlenebilir. Ayrıca araştırma adanın diğer kesiminde yaşayan bireylere de uygulanmak suretiyle iki toplumun konuya bakışı karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- AKKAYA, M. (2017). “XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Kıbrıs’ın Nüfusu”, (Ed.) KÖSE, O. (2017). Tarihte Kıbrıs, İmak Ofset, Bursa.
- AKGÜN, S. (2014). Kıbrıs’ta Yeni Müzakere Heyecanı, SETA Perspektif, Sayı:35, http://file.setav.org/Files/Pdf/20140227170921_kibris%E2%80%99ta-yeni-muzakere-heyecani-pdf.pdf.
- ARTUÇ, İ. (1989). Kıbrıs’ta Savaş ve Barış, Kastaş A.ř. Yayınları, İstanbul.
- AYDOĞDU, A. (2005). Kıbrıs Sorunu özüm Arayışları, Asil Yayınları, Ankara.
- CERRAHOĞLU, Z. (1998). Birleşmiş Milletler Gözetiminde Kıbrıs Sorunu İle İlgili Olarak Yapılan Toplumlararası Görüşmeler (1968-1990), Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ERİ, F. (2000). Gelibolulu Mustafa Âli ve Kühü’l-Ahbar’ında II. Selim, III. Murat ve III. Mehmet Devirleri-III, Erciyes Ün., Kayseri.
- ÇİLİNGİR, A. (1997), Girne’den Doğan Güneş, Sektör Yayıncılık, İstanbul.
- DÜNDAR, R. (1998). Kıbrıs Beylerbeyliği (1570- 1670), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- ERDOĞRU, M.A. (2004), “Kıbrıs Adasının 1831 Tarihli Bir Osmanlı Nüfus Sayımı”, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi, 12:93.
- HALAÇOĞLU, Y. (1991). “Osmanlı Döneminde Kıbrıs’ta İşkân Politikası, Kıbrıs’ın Türkler Tarafından Fethi ve ilk İşkân Teşebbüsü (1570-1571)”, Kıbrıs’ın Dünü ve Bugünü Uluslararası Sempozyumu, Gazi Magosa, KKTC.
- HATAY, M. (2005). Beyond Numbers: Settlers, Immigrants and Temporary Residents, International Peace Research Institute, Oslo (PRIO).
- IOANNİDES, P.C. (1991). In Turkey’s Image:The Transformation of Occupied Cyprus into a Turkish Province, Aristide D. Caratsaz, New York.

- İPEK, N. (2017). “Osmanlı Döneminde Kıbrıs'ta Nüfus Göçü”, (Ed.) KÖSE, O. (2017). Tarihte Kıbrıs, İmak Ofset, Bursa.
- KARACA, B.ve KARACAN, K. (2017). “1842 Tarihli, 3751 Numaralı Nüfus Defterine Göre Baf, Kukla ve Hırsofi Kazalarındaki Müslim Reayanın Nüfus ve Toplum Yapısı”, (Ed.) KÖSE, O. (2017). Tarihte Kıbrıs, İmak Ofset, Bursa.
- KESER, U. (2011). 21 Aralık 1963 Kanlı Noel, Kumsal Faciası ve Bugüne Yansımaları, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, XI/23, (2011/Güz): 93-121
- KURTULUŞ, H. ve PURKİS, S. (2014). Kuzey Kıbrıs'ta Türkiyeli Göçmenler, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- MANİSALI, E. (2000). Dünden Bugüne Kıbrıs, Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ő., İstanbul.
- MUÂHEDÂT MECMUASI, (2008), TTK Yayınları, Ankara. 4:183-201.
- OBERLING, P. (1990). Kıbrıs Faciası, (Türkçeye Çeviren: Fahir Armaoğlu), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- ÖZEKMEKÇİ, İ.M. (2012). KKTC'de Türkiyeli Göçmenlerin Siyasal Entegrasyon Sorunları (1974-2002), Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- PURKİS, S. (2008). “Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a Son Göçlerde Kadın İşgücünün Göçmenlik Halleri”, Eğitim Bilim Toplum Dergisi, 6/23:10.
- YALÇINKAYA, A. (1998). Türk-Yunan İlişkileri ve Kıbrıs Sorunu, Sakarya Üniversitesi Basım Evi, Sakarya.
- 1996 Genel Nüfus Sayımı. (1999). Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri KKTC Başbakanlık DPÖ, İstatistik ve Araştırma Dairesi, DİE Matbaası, Ankara.